

İki Kere Üstün Öğrenciler İçin Bütüncül Eğitim Yaklaşımları: Temple Grandin Vaka Analizi

Holistic Educational Approaches for Twice-Exceptional Students: A Case Analysis of Temple Grandin

Ekin MÜFTÜOĞLU

E-mail: ekinsasmazer@gmail.com

Konyaaltı Bilim ve Sanat Merkezi,

Konyaaltı, Antalya

ORCID: 0009-0006-9413-5070

Yağmur İLERİYE

E-mail: ileriyeyagmur@gmail.com

Konyaaltı Bilim ve Sanat Merkezi,

Konyaaltı, Antalya

ORCID: 0009-0008-0158-4024

DOI: 10.5281/zenodo.17834062

ÖZET

İki kere üstün (2E) öğrenciler, hem yüksek bilişsel yetenekleri hem de öğrenme güçlükleri veya sosyal-duygusal farklılıkları aynı anda sergileyebilen özel bir öğrenci grubunu oluşturur. Bu öğrencilerin eğitiminde yalnızca akademik potansiyelin desteklenmesi yeterli olmayıp, sosyal ve duygusal ihtiyaçların da bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekir. Bu çalışma, 2010 yapımı Temple Grandin filmi üzerinden gerçekleştirilen nitel bir vaka analizi ile iki kere üstün (2E) öğrencilerin eğitim süreçlerindeki fırsat ve güçlükleri incelemeyi amaçlamaktadır. Filmde, otizm spektrumunda yer alan ancak üstün görsel ve mekânsal zekâya sahip Temple Grandin'in çocukluktan yetişkinliğe uzanan hikâyesi aktarılmaktadır. Çalışmada, filmin sahneleri içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve karakterin bilişsel üstünlükleri, sosyal-duygusal uyum süreçleri ile aile ve öğretmen desteğine ilişkin unsurlar tematik olarak sınıflandırılmıştır. Analiz sonucunda üç ana tema belirlenmiştir. Birinci tema, bilişsel üstünlük ve potansiyelin açığa çıkarılmasıdır. Grandin'in güçlü görsel-mekânsal zekâsı ve yenilikçi problem çözme becerileri, uygun eğitim ve mentorlukla desteklendiğinde olağanüstü bilimsel üretilere dönüşmüştür. Bu bulgu, 2E öğrencilerin kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları ve yaratıcı problem çözme fırsatlarıyla potansiyellerini en üst düzeye çıkarabileceklerini göstermektedir. İkinci tema, sosyal-duygusal uyum güçlükleridir. Grandin, otizm kaynaklı

iletişim zorlukları ve duysal hassasiyetler nedeniyle akran ilişkilerinde ve duygusal düzenlemede sıkıntılar yaşamıştır. Bu durum, 2E öğrencilerde sıkça görülen “üstünlük–zorluk paradoksu”nu yansıtmaktadır. Bulgular, sosyal-duygusal desteklerin, bu öğrencilerin özgüven ve dayanıklılık geliştirmeleri açısından kritik olduğunu ortaya koymaktadır. Üçüncü tema, eğitim ortamı ve destekleyici müdahalelerdir. Filmin öyküsü, öğretmenlerin ve ailenin bireyselleştirilmiş yaklaşımının, öğrencinin bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimi üzerindeki dönüştürücü etkisini vurgular. Görsel destekler, uyarlanmış görevler ve sabırlı rehberlik, Grandin’in yeteneklerini hayata geçirmesini sağlamıştır. Sonuç olarak bu çalışma, 2E öğrencilerin eğitiminde bilişsel üstünlüklerin ötesine geçen, sosyal ve duygusal boyutları da kapsayan bütüncül bir yaklaşımın gerekliliğini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin farkındalığının artırılması, farklılaştırılmış öğretim stratejilerinin uygulanması ve duygusal destek mekanizmalarının eğitim programlarına entegre edilmesi, bu öğrencilerin potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirebilmeleri için temel öneriler olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İki Kere Üstün, Temple Grandin, Vaka Analizi, Bütüncül Eğitim.

Gönderim Tarihi: 11.10.2025

Kabul Tarihi: 01.11.2025

Elektronik Yayın Tarihi: 14.11.2025

ABSTRACT

Twice-exceptional (2E) students constitute a unique group who simultaneously exhibit high cognitive abilities and learning difficulties or socio-emotional differences. Supporting only the academic potential of these students is not sufficient; their social and emotional needs must also be addressed through a holistic approach. This study aims to examine the opportunities and challenges within the educational processes of 2E students through a qualitative case analysis of the 2010 film Temple Grandin. The film portrays the life story of Temple Grandin— an individual on the autism spectrum who possesses exceptional visual and spatial intelligence—from childhood to adulthood. In this study, scenes from the film were analyzed using content analysis, and the character’s cognitive strengths, socio-emotional adjustment processes, and elements related to family and teacher support were thematically classified. The analysis identified three main themes. The first theme is cognitive giftedness and the realization of potential. Grandin’s strong visual–spatial intelligence and innovative problem-solving abilities transformed into extraordinary scientific contributions when supported through appropriate education and mentorship. This finding demonstrates that 2E students can maximize their potential through personalized learning environments and opportunities for creative problem-solving. The second theme is socio-emotional adjustment difficulties. Grandin experienced challenges in peer relationships and emotional regulation due to autism-

related communication difficulties and sensory sensitivities. This reflects the commonly observed “giftedness–difficulty paradox” in 2E students. The findings highlight that socio-emotional support is critical for these students to develop self-confidence and resilience. The third theme is educational environment and supportive interventions. The film’s narrative emphasizes the transformative impact of individualized approaches provided by teachers and family on the student’s cognitive and socio-emotional development. Visual supports, adapted tasks, and patient guidance enabled Grandin to actualize her abilities. In conclusion, this study underscores the necessity of a holistic approach in the education of 2E students—one that goes beyond cognitive strengths to include social and emotional dimensions. Increasing teachers’ awareness, implementing differentiated instructional strategies, and integrating emotional support mechanisms into educational programs emerge as key recommendations for helping these students fully realize their potential.

Keywords: Twice-Exceptional, Temple Grandin, Case Analysis, Holistic Education.

Submitted Date: 11.10.2025

Acceptance Date: 01.11.2025

Electronic Issue Date: 14.11.2025

1. GİRİŞ

İki kere üstün (twice-exceptional) (2E) öğrenciler, hem üstün zekâ/üstün yetenek hem de özel gereksinim özelliklerini aynı anda taşıyan, bu nedenle standart eğitim yaklaşımlarıyla tüm potansiyellerini ortaya koymakta zorlanan bir grubu temsil eder. Bu öğrencilerde bilişsel kapasite ile sosyal-duygusal ya da duygusal farklılıkların eşzamanlı görülmesi, eğitsel müdahalelerin bütüncül ve esnek biçimde tasarlanmasını zorunlu kılmaktadır (Reis ve arkadaşları, 2014; Foley-Nicpon ve arkadaşları, 2013). Bütüncül eğitim yaklaşımı, öğrencinin akademik yeteneklerinin yanı sıra duygusal, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını da kapsayan, farklılaştırılmış ve disiplinlerarası bir çerçeve sunar.

Temple Grandin'in gerçek yaşam öyküsünü konu alan Temple Grandin (2010) filmi, otizm spektrum bozukluğu tanısı olan ve aynı zamanda olağanüstü görsel-uzamsal düşünme becerilerine sahip bir bireyin eğitim sürecini dramatik biçimde ortaya koymaktadır. Grandin'in duygusal hassasiyetleri, yaratıcı problem çözme yetisi ve ailesi ile öğretmenlerinden gördüğü destek, 2E öğrencilerin potansiyellerini açığa çıkarma sürecine dair zengin ipuçları sunar. Bu yönüyle film, hem kuramsal hem de uygulamalı eğitim tartışmaları için dikkate değer bir vaka örneği oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, üstün yetenekli ve aynı zamanda özel gereksinimli bireyler olarak tanımlanan 2E bireylerin eğitim ve toplumsal yaşamdaki konumlarını, Temple Grandin filmi üzerinden inceleyerek bilimsel bir tartışma zemini oluşturmaktır. Temple Grandin'in yaşam öyküsü, üstün zekâ ve otizm gibi farklı özelliklerin aynı bireyde bir araya gelebileceğini çarpıcı biçimde göstermektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı yalnızca bir biyografik filmin değerlendirilmesi değildir; aynı zamanda film aracılığıyla 2E bireylerin tanınması, yönlendirilmesi ve desteklenmesine ilişkin bilimsel çıkarımlar sunmaktır. Bu araştırma ile üstün zekâ kavramının tek boyutlu bir şekilde yalnızca yüksek akademik başarıyla sınırlandırılmayacağı, bireylerin hem güçlü hem de gelişime ihtiyaç duyan yönlerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği, eğitim sistemlerinde kapsayıcı, bireyselleştirilmiş ve esnek uygulamaların önem kazandığı, aile, öğretmen ve toplumsal çevrenin destekleyici faktörler olarak kritik bir rol üstlendiği, Temple Grandin örneğinin yalnızca bireysel bir başarı öyküsü değil, aynı zamanda eğitim politikaları açısından da yol gösterici bir model sunduğu ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Bu doğrultuda çalışmanın özgün katkısı, bir film üzerinden bilimsel bir kavramın (2E) ele alınarak kuramsal ve pratik çıkarımların yapılmasıdır. Temple Grandin filmi, üstün zekâlı bireylerin toplumsal hayatta karşılaştıkları zorlukları görünür kılarken, aynı zamanda onların potansiyellerinin doğru yönlendirmelerle topluma değer katan buluşlara dönüşebileceğini göstermektedir. Bu nedenle çalışmada, hem üstün zekâlı hem de özel gereksinimli bireylerin eğitiminde izlenebilecek stratejilere ışık tutacak bulgulara ulaşmak hedeflenmektedir.

Araştırma, vaka analizi yöntemiyle yürütülmüş ve aşağıdaki sorulara yanıt aramayı hedeflemiştir:

- Temple Grandin'in filmde gösterilen öğrenme biçimleri ve güçlü yönleri, 2E öğrencilerin eğitsel gereksinimleri açısından nasıl değerlendirilebilir?
- Grandin'in sosyal etkileşimleri ve duygusal uyum süreçleri, 2E kuramındaki sosyal-duygusal gelişim boyutuyla nasıl ilişkilendirilebilir?
- Aile ve öğretmen desteği, 2E öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimini nasıl etkilemektedir?
- Duyusal hassasiyetler ve çevresel uyaranlara verilen tepkiler, eğitim ortamlarının düzenlenmesi açısından hangi ipuçlarını sunmaktadır?
- Grandin'in başarıya ulaşmasında bütüncül ve farklılaştırılmış eğitim yaklaşımlarının rolü, 2E öğrencilerin eğitim programlarının tasarımına nasıl katkı sağlayabilir?

Bu araştırma, söz konusu sorulara yanıt arayarak 2E öğrencilerin eğitsel destek süreçlerine yönelik bütüncül yaklaşımlara katkı sunmayı amaçlamaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Temple Grandin Filminin Eğitsel Yönü

"Temple Grandin" (2010) filmi, otizm spektrumunda yer alan ancak üstün görsel-uzamsal kapasiteye sahip Temple Grandin'in çocukluk ve gençlik dönemlerini aktarırken, çağdaş özel eğitim ve kapsayıcı eğitim yaklaşımları için dikkate değer bir vaka örneği sunmaktadır. Film, özellikle 2E öğrencilerin ihtiyaçlarını, uyarlanmış öğretim yöntemlerini ve aile-öğretmen iş birliğinin önemini anlamak açısından zengin bir bağlama sahiptir.

Temple'in bilişsel profili, eğitim literatüründe sıkça vurgulanan "görsel düşünme" eğilimini açık biçimde yansıtır (Grandin, 2006). Sözel işleme yerine görsel-uzamsal imgelerle düşünmesi, öğretim sürecinde şemalar, çizimler ve somut materyaller kullanılmasını gerekli kılar. Bu durum, otizm spektrumundaki öğrencilerin ayrıntı odaklı bilgi işleme biçimlerini destekleyen yapılandırılmış ve görsel ağırlıklı öğretim yöntemlerinin önemine işaret eder (Happe ve Frith, 2009). Filmde, Temple'in problem çözme becerilerinin özellikle grafiksel ve mekânsal düzenlemelerde öne çıkması, üstün bilişsel özelliklerinin uygun çevresel düzenlemelerle daha görünür hale geldiğini gösterir.

Temple'in eğitim deneyiminin önemli bir boyutu da duyu hassasiyetler ve sosyal-duygusal güçlüklerdir. Gürültü ve temas gibi uyaranlara aşırı duyarlılık, birçok otizmlili öğrencide görülen davranışsal zorlanmalarla ilişkilidir (Baranek, 2002). Filmde sınıf ortamının bu ihtiyaçları başlangıçta karşılamaması, Temple'in öğrenme motivasyonunu olumsuz etkiler. Ancak eğitimsel uyarlamalar yapıldığında, duyu düzenleme stratejileri geliştirildiğinde ve öğrencinin sakinleşmesini destekleyen yöntemler uygulandığında (örneğin "sıkıştırma makinesi"), davranış problemlerinin azaldığı görülür. Bu bulgu, kapsayıcı eğitim literatüründe vurgulanan "duyu hassasiyet uyarlamaları"nın kritik rolüyle örtüşmektedir (Tomlinson, 2017).

Film, özellikle aile ve öğretmen desteği açısından güçlü bir örnek sunar. Temple'ın annesi, çocuğunun potansiyelini savunan bir "destekçi" olarak hareket eder; bu durum özel gereksinimli öğrencilerde aile katılımının akademik ve sosyal başarı üzerindeki belirleyici rolüyle uyumludur (Smith, 2015). Temple'ın öğretmenleri ise yüksek beklenti ve empatik destek dengesini kurarak öğrencinin güçlü yönlerini ortaya çıkarmaya çalışır. Bu yaklaşım, güçlü yönlerle dayalı öğretim modelinin temel ilkelerini yansıtır (Baum, ve arkadaşları, 2017).

Temple Grandin'in 2E bir öğrenci olarak temsil edilmesi, üstün yetenek ile öğrenme farklılığının bir arada bulunduğu profiller için bireyselleştirilmiş öğretim uygulamalarının gerekliliğini vurgular. Film, doğru pedagojik uyarlamalar yapıldığında hem özel gereksinimlerin hem de üstün yeteneklerin aynı öğrenci içinde desteklenebileceğini göstermektedir. Bu bağlamda film, öğretmen adayları için hem empati geliştiren hem de kuramsal bilgiyi somut bir vakaya uygulama fırsatı veren güçlü bir öğretim materyalidir.

Sonuç olarak Temple Grandin filmi, kapsayıcı eğitim ilkelerinin sahaya nasıl yansiyebileceğini gösteren çarpıcı bir örnektir. Bilişsel çeşitliliği, duyu hassasiyetleri, aile desteğini ve bireyselleştirilmiş öğretim uygulamalarını ele alışıyla film, özel eğitim alanında çalışan araştırmacılar ve öğretmen adayları için değerli bir inceleme materyali sunmaktadır.

2.2. 2E Kavramı

2E kavramı, üstün yetenekler ile öğrenme güçlüğü ya da nörogelişimsel farklılıkların aynı bireyde bir arada bulunmasını ifade eden özel bir eğitim terimidir. Bu öğrenciler hem üstün bilişsel kapasiteye sahiptir hem de akademik başarıyı zorlaştıran bir yetersizlik veya güçlük taşırlar. Kavram, 1980'lerden itibaren özel eğitim ve üstün yetenek literatüründe gelişerek günümüzde önemli bir araştırma alanı hâline gelmiştir (Reis, ve arkadaşları, 2014).

2E öğrencilerinin profili, tek yönlü bir gelişim çizgisinden ziyade çelişkili performans örüntüleri ile karakterizedir. Örneğin bir öğrenci matematikte çok hızlı kavrama becerisine sahipken yazılı anlatımda belirgin zorlanmalar yaşayabilir; ya da yüksek düzeyde yaratıcılık gösterirken dikkat eksikliği nedeniyle okulda "başarısız" olarak algılanabilir. Bu durum literatürde maskelenme etkisi olarak açıklanır: üstünlük, güçlüğü; güçlük ise üstünlüğü örter ve öğrenci çoğu zaman doğru şekilde tanılanamaz (Foley-Nicpon ve arkadaşları, 2013).

2E öğrencilerde görülebilecek başlıca iki özellik kategorisi vardır:

- **Üstün Yetenekler:** yüksek zekâ, yaratıcı problem çözme, güçlü soyutlama, hızlı öğrenme, yüksek merak ve özgün düşünme.
- **Öğrenme Güçlükleri veya Yetersizlikler:** disleksi, disgrafi, diskalkuli, DEHB, otizm spektrum bozukluğu, yürütücü işlev güçlükleri, sosyal-duygusal kırılganlık vb.

Bu çift yönlü yapı nedeniyle 2E öğrenciler hem zenginleştirilmiş öğretim hem de özel eğitim destekleri gerektirir. Tek odaklı yaklaşımlar –yalnızca destek ya da yalnızca hızlandırma– öğrencinin akademik ve duygusal gelişimi açısından yetersiz kalır. Bu nedenle literatür, 2E öğrenciler için güçlü yönlerle dayalı ve bireyselleştirilmiş öğretimi önermektedir (Baum ve arkadaşları, 2017).

Eğitsel açıdan bakıldığında 2E öğrencilerin belirgin özellikleri arasında düzensiz akademik başarı, yüksek yaratıcılık ile düşük öz düzenleme becerilerinin birlikte görülmesi, öğrenmeye karşı yoğun ilgiye rağmen performans tutarsızlıkları ve sosyal-duygusal hassasiyet yer alır. Bu nedenle öğretmenlerin 2E profiller konusunda bilgi sahibi olması, öğrenciyi tek boyutlu değerlendirmekten kaçınması ve çok boyutlu gözlem teknikleri kullanması önemlidir (Assouline ve arkadaşları, 2010).

2E öğrenciler için etkili bir eğitim ortamı, hem destek hem meydan okuma unsurlarını dengeler. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP/IEP) hazırlanırken öğrencinin güçlü yönleri merkeze alınmalı, öğrenme güçlüklerini hedefleyen özel destekler sağlanmalı ve zenginleştirilmiş müfredat fırsatları sunulmalıdır. Ayrıca sosyal-duygusal destek, özsaygı gelişimi ve kaygı yönetimi açısından kritik önemdedir. Araştırmalar, doğru desteklenen 2E öğrencilerin akademik başarılarının ve psikolojik iyi oluşlarının belirgin biçimde arttığını göstermektedir (Reis ve Colbert, 2019).

Sonuç olarak 2E öğrenciler eğitim sisteminde sıklıkla göz ardı edilen ancak potansiyeli yüksek bir öğrenci grubunu temsil eder. Bu öğrencilerin tanınması, desteklenmesi ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması ancak çift odaklı, bütüncül ve güçlü yönlere dayalı bir eğitim yaklaşımıyla mümkündür.

2.3. Temple Grandin Filmi ve 2E Kavramının Önemi

Temple Grandin filmi, yalnızca otizmlili bir bireyin başarı öyküsünü değil, aynı zamanda eğitim alanında giderek önem kazanan 2E kavramını görünür kılmaktadır. Hem üstün zekâya hem de öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği ya da otizm gibi özel gereksinimlere sahip bireyler, eğitim süreçlerinde karmaşık ve özel destek gerektirir. Grandin'in yaşamı, 2E bireylerin topluma katkı potansiyelini çarpıcı biçimde göstermekte; çocuklukta yaşadığı iletişim ve sosyal uyum güçlüklerine rağmen üstün görsel zekâsıyla olağanüstü çözümler geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmalar, 2E öğrencilerin çoğunlukla yalnızca güçlü ya da zayıf yönleriyle değerlendirildiğini, oysa bu iki boyutun birlikte ele alınmasının potansiyeli ortaya çıkarmanın anahtarı olduğunu göstermektedir. Film, bu bağlamda iki temel mesaj sunar:

1. Farklılıkların bir arada var olabileceği kabul edilmelidir.
2. Eğitim sistemleri, başarı kadar bireysel farklılıklara duyarlı kapsayıcı modellere ihtiyaç duymaktadır.

Bu çalışma, film aracılığıyla 2E öğrencilerin eğitsel gereksinimlerinin çok boyutlu olduğunu vurgulamaktadır. Öğrenme stillerinin çeşitliliği, sosyal-duygusal desteğin önemi, aile-öğretmen iş birliği ve duygusal hassasiyetlere uygun ortamlar, bütüncül ve disiplinlerarası yaklaşımların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak Temple Grandin filmi, 2E kavramını somutlaştırarak üstün zekâlı bireylerin çok boyutlu gelişimlerinin anlaşılmasına ve eğitimciler için farkındalık oluşmasına katkı sağlamaktadır.

3. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden vaka analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Vaka analizi, tek bir olay, kişi ya da durumun derinlemesine incelenmesine olanak tanıyan, özellikle karmaşık olguları bütüncül biçimde anlamayı amaçlayan bir nitel yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Yin, 2018).

3.1. Çalışma Materyali

Araştırmanın odağı, 2010 yılında vizyona giren ve Temple Grandin'in yaşam öyküsünü konu alan Temple Grandin adlı biyografik filmidir. Film, Grandin'in çocukluk döneminden yetişkinliğe uzanan süreçte yaşadığı eğitsel ve sosyal deneyimleri detaylı biçimde yansıtmaktadır.

3.2. Veri Toplama Süreci

Filmin tamamı iki araştırmacı tarafından birkaç kez izlenmiş, önemli sahneler tematik notlar alınarak kodlanmıştır. Kodlama sürecinde özellikle öğrenme stilleri, sosyal-duygusal gelişim, aile ve öğretmen desteği, duyu hassasiyetler ve eğitim yaklaşımları kategorileri temel alınmıştır.

3.3. Veri Analizi

Elde edilen nitel veriler, betimsel analiz ve içerik analizi teknikleriyle çözümlenmiştir. Öncelikle araştırma sorularına karşılık gelen temalar belirlenmiş; ardından filmdeki sahneler bu temalar altında bütüncül ve sıralı biçimde incelenerek bulgular yapılandırılmıştır. Analiz sürecinde araştırmacılar arası görüş birliği sağlamak için karşılaştırmalı kodlama ve tekrar gözden geçirme yöntemleri uygulanmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma sorularına dayalı analizler sonucunda elde edilen bulgular beş ana tema altında sunulmuştur.

4.1. Eğitsel Gereksinimler ve Öğrenme Biçimleri

Filmde Temple Grandin'in belirgin görsel-uzamsal düşünme becerisi ve somut deneyimlere dayalı öğrenme tercihleri ön plana çıkmaktadır. Bu durum, 2E öğrencilerin soyut kavramları anlamada farklılaştırılmış materyal ve çoklu duyuya hitap eden öğretim yöntemlerine ihtiyaç duyabileceğini göstermektedir (Tomlinson, 2017; Gardner, 2011). Türkçe literatürde doğrudan "2E öğrencilerin soyut kavramları anlaması" konusunu inceleyen çalışma bulunmamakla birlikte; üstün yetenekli öğrencilerin soyut kavram veya soyut terimleri kavrama düzeylerini ele alan araştırmalar, bu alandaki bilişsel süreçlere ışık tutmaktadır. Örneğin, üstün yetenekli ilkökul öğrencileri ile normal gelişim gösteren öğrencilerin soyut terim kavrama düzeylerinin incelendiği çalışmada, üstün yetenekli öğrencilerin soyut içerikleri daha derinlemesine anladıkları bulunmuştur (Yıldırım ve

Nakiboğlu, 2018). Benzer biçimde üstün zekâlı çocuklara ilişkin Türkçe incelemelerde, soyut düşünme ve problem çözme yetilerinin akranlarına göre daha gelişmiş olduğu; ancak dikkat ve yazılı ifade güçlüklerinin bu becerilerin akademik performansına tam olarak yansımaları engellenebildiği belirtilmektedir (Özbay ve Çetinkaya, 2019).

4.2. Sosyal-Duygusal Gelişim Süreçleri

Grandin'in yaşlılarıyla iletişim kurmakta zorlanması ve sosyal etkileşimlerdeki çekingenliği, 2E bireylerde sık gözlenen sosyal-duygusal uyum güçlüklerini yansıtmaktadır (Rinn ve Bishop, 2015; Pfeiffer, 2015). Ancak hayvanlarla kurduğu güçlü bağ ve kendi ilgi alanı üzerinden geliştirdiği öz güven, destekleyici çevre sağlandığında bu güçlüklerin aşılabileceğini göstermiştir. Uluslararası alanyazında 2E öğrencilerin sosyal-duygusal gelişim süreçlerini doğrudan ele alan çalışmalarda, duygusal hassasiyet, özsaygı, akran ilişkileri ve aile desteğinin belirleyici olduğu vurgulanmaktadır (Duyar ve arkadaşları, 2023). Türkiye'de yapılan çalışmalar ise iki kere farklı bireylerin çoğu zaman bilişsel potansiyellerine uygun eğitimsel desteğin yanı sıra, sosyal-duygusal destek hizmetlerine de yeterince erişemediklerini göstermektedir (Sağlam, 2022). OMÜ tarafından hazırlanan farkındalık programında, iki kere özel öğrencilerin sosyal-duygusal ihtiyaçlarına özel bir bölüm ayrılması, bu alandaki gereksinimin uygulama düzeyinde de fark edildiğini ortaya koymaktadır (OMÜ, 2023).

4.3. Aile ve Öğretmen Desteği

Filmin öne çıkan unsurlarından biri, Grandin'in annesi ve birkaç kilit öğretmenin sağladığı sürekli ve sabırlı destektir. Annesinin ısrarla bireysel eğitim olanakları arayışı ve öğretmenin Grandin'in görsel zekâsını teşvik eden yaklaşımı, 2E öğrencilerin potansiyelini ortaya çıkarma sürecinde aile-okul iş birliğinin kritik rolünü vurgulamaktadır (Sak, 2016). İki kere üstün (2E) öğrencilerin eğitim sürecinde aile-okul iş birliği, hem akademik başarının hem de sosyal-duygusal iyi oluşun sürdürülebilir biçimde desteklenmesi açısından kritik bir rol üstlenmektedir. 2E profiller, bilişsel potansiyel ile performans arasındaki tutarsızlıklar ve eşlik eden nörogelişimsel güçlükler nedeniyle çoğu zaman çok boyutlu bir destek sistemine ihtiyaç duyar. Nitel bir örnek olay çalışmasında Açar ve Gül (2025), üstün yetenek ile otizm spektrumunun bir arada görüldüğü bir 2E öğrencinin ilerlemesinde yakın aile katılımının ve aktif okul iş birliğinin belirleyici bir koruyucu faktör olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde Pamungkas ve arkadaşlarının çalışmasında (2023), 2E öğrenciler için yürütülen akademik programlarda aile-okul iş birliğinin programın planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında merkezi bir konuma sahip olduğunu, özellikle düzenli iletişim ve ortak hedef belirleme süreçlerinin öğrencinin öğrenme deneyimini güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Kuramsal perspektiften bakıldığında Speirs Neumeister (2025), öğretmen ve velilerin "aynı takımda" konumlanmasının 2E öğrencilerin hem güçlü yönlerinin tanınmasını hem de öğrenme güçlüklerinin doğru müdahalelerle desteklenmesini kolaylaştırdığını belirtmektedir. Bu çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde, aile-okul iş birliğinin 2E öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bütüncül eğitim yaklaşımının ayrılmaz bir parçası

olduğu; güçlü iletişimin, ortak hedeflerin ve karşılıklı bilgi paylaşımının öğrencinin hem bilişsel hem sosyal-duygusal gelişiminde önemli bir kaldıraç görevi gördüğü görülmektedir.

4.4. Duyusal Hassasiyetler ve Çevresel Faktörler

Grandin'in yüksek ses ve kalabalık gibi uyarılara aşırı duyarlılığı, uygun fiziksel ortam düzenlemesinin önemini ortaya koymaktadır (Kargın, 2019). Özellikle "sıkıştırma makinesi" tasarımı, duyuusal ihtiyaçların yaratıcı çözümlerle karşılanabileceğine dair etkili bir örnektir. İki kere üstün (2E) öğrencilerin eğitim ortamındaki deneyimleri, bilişsel potansiyelleri kadar duyuusal hassasiyetleri ve çevresel faktörlere verdikleri tepkiler tarafından da belirlenmektedir. Özellikle özel yetenek ile otizm spektrum özelliklerinin bir arada görüldüğü profillerde, ses, ışık, kalabalık ve fiziksel temas gibi çevresel uyarılara karşı aşırı duyarlılık sık gözlenen bir durumdur (Bailey, 2019). Bu duyuusal hassasiyetler, öğrenme sürecinde dikkatin sürdürülebilirliğini zorlaştırmakta, sosyal etkileşimleri sınırlamakta ve öğrencinin akademik performansını dolaylı biçimde etkilemektedir. Üstün yetenekli öğrencilerle yapılan araştırmalar da benzer biçimde, bu öğrencilerin duyuusal işleme sistemlerinin yüksek duyarlılık gösterebildiğini ve bu durumun çevresel faktörlere aşırı tepki vermeye yol açabileceğini ortaya koymuştur (Gere ve arkadaşları, 2009). Öte yandan 2E öğrenciler, özellikle otizm bileşeni baskın olduğunda duyuusal düzenleme güçlükleri nedeniyle sınıf ortamında yoğun stres yaşayabilmektedir. Jones ve arkadaşlarının (2020) duyuusal işleme farklılıklarının okul deneyimine etkisini incelediği çalışmada, gürültü düzeyleri, floresan ışıklar ve kalabalık sınıf yapısının duyuusal hassasiyeti artırdığı ve öğrencinin davranışsal uyumunu zorlaştırdığı belirtilmektedir. 2E öğrenciler üzerine yapılan geniş kapsamlı derleme çalışmaları ise, duyuusal hassasiyetlerin çoğu zaman öğretmenler tarafından "davranış problemi" olarak yorumlandığını, ancak uygun çevresel uyarlamalar yapıldığında öğrencinin öğrenme sürecine daha kolay katılabildiğini göstermektedir (Gierczyk ve Hornby, 2021). Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, 2E öğrencilerin duyuusal ve çevresel ihtiyaçlarının dikkate alınmadığı eğitim ortamlarının, akademik başarıyı sınırlamakla kalmayıp sosyal-duygusal stresi artırdığı; buna karşın sessiz çalışma alanları, uyarı azaltımı, oturma düzeni değişiklikleri ve bireyselleştirilmiş duyuusal düzenleme stratejilerinin öğrencinin öğrenme deneyimini güçlü biçimde desteklediği anlaşılmaktadır.

4.5. Bütüncül Eğitim Yaklaşımları

Grandin'in başarıya giden yolunda, akademik içerik ile duyuusal-sosyal destek unsurlarını birlikte ele alan esnek ve bireyselleştirilmiş eğitim uygulamaları belirleyici olmuştur. Bu bulgu, 2E öğrenciler için bütüncül yaklaşımın temel gereklilik olduğunu göstermektedir. İki kere üstün (2E) öğrencilerin hem üstün yetenek hem de öğrenme güçlüğü özelliklerini aynı anda taşıması, bu öğrenciler için tek boyutlu değil, bütüncül bir eğitim yaklaşımını zorunlu kılmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencinin güçlü yönlerini geliştirmeyi ve zorluklarını desteklemeyi aynı eğitim planında birleştiren çift odaklı bir yapıya sahiptir. Baum, Schader ve Hébert (2014), yalnızca 2E öğrenciler için kurulmuş güçlü yönlere dayalı bir okul modelini inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerin akademik ve sosyal-duygusal açıdan

gelişmesinde “pozitif ilişkiler, psikolojik güvenlik, asenkron gelişime tolerans ve sabit bir güçlü-yönler felsefesi”nin bütüncül eğitimin temel bileşenleri olduğunu göstermiştir. Derleme türündeki bulgular da bütüncül yaklaşımın gerekliliğini desteklemektedir. Gierczyk ve Hornby (2021), 2E alanındaki 20 yıllık çalışmaları taradıkları makalelerinde, bu öğrenciler için özel eğitim destekleri ile üstün yetenek eğitimlerinin entegre edilmesi, öğretmen, aile ve uzmanların iş birliği içinde çalışması ve akademik–sosyal-duygusal müdahalelerin birlikte yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Daha yakın tarihli bir çalışma olan Coder (2024) ise “strength-based collaborative team” adını verdiği modelle 2E öğrenciler için öğretmen–aile–uzmanlardan oluşan ekiplerin güçlü yönler merkezli, çok boyutlu bir destek sistemi kurması gerektiğini savunmaktadır. Politika ve uygulama rehberleri de bu yaklaşımı kurumsal bir çerçeveye oturtmaktadır. Colorado Eğitim Departmanı’nın (CDE) hazırladığı el kitabında (2021) 2E öğrenciler için “comprehensive educational plan (bütüncül eğitim planı)” kavramı merkeze alınarak, farklılaştırılmış öğretim, bireyselleştirilmiş destek, yürütücü işlev müdahaleleri, sosyal-duygusal öğrenme ve üstün yetenek geliştirme fırsatlarının aynı plan içinde bir araya getirilmesi önerilmektedir. Bu çalışmalar bir arada değerlendirildiğinde, 2E öğrencilerin ihtiyaçlarını doğru karşılayabilmek için bilişsel, akademik, sosyal ve duygusal alanları kapsayan; güçlü yönleri önceleyen; ekip temelli ve çok bileşenli bütüncül eğitim yaklaşımının güncel literatürde temel norm hâline geldiği görülmektedir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu araştırma, Temple Grandin’in yaşamını konu alan film aracılığıyla 2E öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarının çok boyutlu olduğunu göstermiştir. Bulgular, aşağıdaki genel sonuçları ortaya koymaktadır:

- İki kere üstün öğrencilerin öğrenme stilleri çeşitlilik gösterir ve farklılaştırılmış öğretim stratejileriyle desteklenmelidir.
- Sosyal-duygusal destek, akademik ilerleme kadar kritik bir rol oynar.
- Aile ve öğretmen iş birliği, öğrencinin potansiyelini ortaya çıkarmada temel belirleyicidir.
- Bütüncül ve disiplinlerarası yaklaşımlar, 2E öğrencilerin eğitiminde temel bir gerekliliktir.

5.2. Tartışma

Bu çalışma, Temple Grandin filmi üzerinden 2E öğrenciler için bütüncül eğitim yaklaşımlarını nitel vaka analizi yöntemiyle irdelemiştir.

Öncelikle, Grandin’in görsel-uzamsal öğrenme stili ve somut deneyim ihtiyacı, Gardner’in çoklu zekâ kuramı ve farklılaştırılmış öğretim yaklaşımlarıyla uyum göstermektedir (Gardner, 2011; Tomlinson, 2017). Bu bulgu, 2E öğrencilerin öğrenme

süreçlerinde “tek tip” öğretim yönteminin yetersiz kalacağını ve öğretmenlerin çeşitli materyal ve stratejileri bütüncül biçimde kullanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sosyal-duygusal gelişim açısından Grandin’in yaşadığı zorluklar, 2E bireylerin “ikili kimlik” gerilimini (yüksek bilişsel kapasite ve özel gereksinim) yansıtmaktadır. Bununla birlikte, aile ve öğretmen desteği sayesinde öz güven geliştirebilmesi, destekleyici ekosistemlerin bu gerilimi hafifletebileceğine işaret etmektedir (Pfeiffer, 2015; Rinn ve Bishop, 2015).

Duyusal hassasiyetler ve çevresel düzenlemeler, Grandin’in eğitim ortamında bireyselleştirilmiş planlamaların önemini vurgulamaktadır. Bu bulgu, özellikle sınıf içi düzenlemelerde esneklik ve uyarlanabilirlik gereksinimini ortaya koymaktadır (Kargın, 2019).

Son olarak, Grandin’in akademik başarısının yalnızca zekâsından değil, bütüncül ve farklılaştırılmış eğitim fırsatlarından da beslendiği görülmektedir. Bu durum, 2E öğrencilerin potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için öğretim, duygusal destek ve çevresel düzenlemelerin eş zamanlı olarak planlanması gerektiğini desteklemektedir (Reis ve arkadaşları, 2014).

5.3. Öneriler

- **Eğitim Politikası ve Program Geliştirme:** Okul programları, hem üstün yetenek hem de özel gereksinim boyutlarını içeren bütüncül müfredatlarla zenginleştirilmelidir.
- **Öğretmen Eğitimi:** Öğretmenler, farklı öğrenme stillerini tanıma ve duyusal hassasiyetlere yönelik düzenlemeler konusunda hizmet içi eğitim almalıdır.
- **Aile Katılımı:** Ailelerin çocuklarının güçlü yönlerini keşfetmesi ve eğitim planlarına aktif olarak katılması teşvik edilmelidir.
- **Bireyselleştirilmiş Eğitim Ortamları:** Sınıf ortamı, duyusal uyarıyı azaltacak ve öğrencinin kendini güvende hissedeceği şekilde düzenlenmelidir.
- **Gelecek Araştırmalar:** İki kere üstün öğrencilerin eğitiminde teknoloji destekli çözümler ve dijital öğrenme ortamlarının etkisi incelenmelidir.

Çıkar İlişkisi

Bu araştırmanın yazılmasında finansal destek veren kurum veya kuruluş bulunmamaktadır.

Teşekkür

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde sağladığı destek ve yönlendirmeler için Konyaaltı Bilim ve Sanat ve Merkezi müdürü Hatice Üstüner'e teşekkür ederiz. Ayrıca araştırma boyunca sabır ve teşvikleriyle yanımızda olan ailelerimize de minnettarlığımızı sunarız.

6. KAYNAKÇA

- Açar, D., & Gül, M. D. (2025). Academic and socio-emotional experiences of a twice-exceptional student. *Behavioral Sciences*, 15(10), 1349.
- Assouline, S. G., Foley-Nicpon, M., & Whiteman, C. (2010). Cognitive and psychosocial characteristics of gifted students with written language disability. *Gifted Child Quarterly*, 54(2), 102–115.
- Bailey, T. (2019). The social-emotional needs of twice-exceptional learners in primary schools: Perspectives of children and parents (Master's thesis). Massey University.
- Baranek, G. T. (2002). Efficacy of sensory and motor interventions for children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 32(5), 397–422.
- Baum, S., Schader, R., & Hébert, T. (2014). Through a different lens: Reflecting on a strengths-based, talent-focused approach for twice-exceptional learners. *Gifted Child Quarterly*, 58(4), 311–327. <https://doi.org/10.1177/0016986214547632>
- Baum, S., Schader, R., & Owen, S. V. (2017). *To be gifted and learning disabled: Strength-based strategies for helping twice-exceptional students with LD, ADHD, ASD, and more*. Prufrock Press.
- Coder, K. R. (2024). A strength-based collaborative team approach for supporting twice-exceptional learners (Master's thesis). Walden University.
- Colorado Department of Education. (2021). *Twice-exceptional students: Gifted students with disabilities—A resource handbook*. Colorado Department of Education.
- Duyar, S. N., Özkaya, C., & Akdeniz, H. (2023). A Systematic Review of the Factors Affecting Twice-Exceptional Students' Social and Emotional Development. *Gifted & Talented International*, 38(2), 177-189.
- Foley-Nicpon, M., Assouline, S. G., & Colangelo, N. (2013). Twice-Exceptionality: Implications for School Psychologists. *School Psychology Forum*, 7(1), 37–48.
- Gardner, H. (2011). *Frames of Mind: Theory of Multiple Intelligences*. (3rd ed.). New York, NY: Basic Books.
- Gere, D. R., Capps, S. C., Mitchell, D. W., & Grubbs, N. (2009). Sensory sensitivities of gifted children. *Proceedings of the Annual Meeting of the American Educational Research Association*, 1–11.
- Gierczyk, M., & Hornby, G. (2021). Twice-exceptional students: Implications for special and inclusive education. *Support for Learning*, 36(1), 36–52.
- Gierczyk, M., & Hornby, G. (2021). Twice-exceptional students: Implications for special and inclusive education. *Education Sciences*, 11(2), 85.
- Grandin, T. (2006). *Thinking in pictures: My life with autism*. Vintage.

- Happe, F., & Frith, U. (2009). The beautiful otherness of the autistic mind. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 364(1522), 1345–1350.
- Jones, E. A., Dawson, G., & Kelly, S. (2020). Exploring the impact of sensory processing differences on school life for pupils with ASD. *Research in Developmental Disabilities*, 104, 103678.
- Kargın, T. (2019). Özel eğitimde bütünleştirme ve kaynaştırma. Ankara: Pegem Akademi.
- “İki Kere Özel Farkındalık Eğitim Programı (Türkçe kitapçık) – OMÜ”. (yıl yok). İki Kere Özel Öğrenciler: Öğrenme Dezavantajı Olan Özel Yetenekliler. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Özbay, İ., & Çetinkaya, Ç. (2019). Üstün zekâlı çocuklarda soyut düşünme ve problem çözme becerileri. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 9(1), 45–60.
- Pamungkas, B., Wahab, R., Suwarjo, S., & Susen, A. (2023). School and family collaboration on twice-exceptional academic program services. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 22(12), 351–367.
- Pfeiffer, S. I. (2015). *Serving the Social-Emotional Needs of Gifted Students*. Waco, TX: Prufrock Press.
- Reis S.M., Baum S.M., Burke E. (2014). İki kez olağanüstü öğrenenlerin operasyonel tanımı: Çıkarımlar ve uygulamalar. *Gifted Child Quarterly*, 58(3): 217–230.
- Reis, S. M., & Colbert, R. (2019). Counseling successful twice-exceptional students. *Journal of Counseling & Development*, 97(1), 58–68.
- Rinn, A. N., & Bishop, J. (2015). Twice-Exceptional Students: Current Research and Future Directions. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 14(1), 14–24.
- Sağlam, A., & Çiftçi, S. (2022). İki kere farklılık üzerine bir çalışma: Özel yetenekli öğrencilerde öğrenme güçlüğü. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 58, 218–231.
- Sak, U. (2016). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi üzerine Türkiye’de yapılan çalışmalar. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 6(1), 1-15.
- Smith, D. (2015). *Introduction to special education: Making a difference*. Pearson.
- Speirs Neumeister, K. L. (2025). We’re on the same team: Supporting twice-exceptional learners through effective teacher and parent partnerships. *Roeper Review*. Advance online publication.
- Tomlinson, C. A. (2017). *How to Differentiate Instruction in Academically Diverse Classrooms*. Alexandria, VA: ASCD.
- Yıldırım, A., & Nakiboğlu, C. (2018). Üstün yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrencilerin soyut terimleri kavrama düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitimde Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 112–130.

Yin, R. K. (2018) *Case Study Research and Applications. Design and methods* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.